

RESSONS D'OCCITÀNIA

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc n° 15 - Setembre 2011

Casal Català

Tolosa de Llenguadoc

SUMARI

- P. 1
Editorial
- P. 2
Entrevista a Núria
Gómez Llauger.
- P. 3
Dos records
d'infantesa i un
somni.
- P.5
Perpinyà -
Barcelona
- P. 8
Empremtes
catalanes
a Tolosa de
Llenguadoc.
- P. 9
Mestresses de
casa assalariades?
- P.10
El Dictat de Català
de Perpinyà.
- P.11
La Tieta -
Esports
- P.12
Notícies del Casal.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya

Temps d'estalvis

Editorial

Vam encetar aquest any 2011 amb l'Assemblea General de la nostra entitat, el 5 de febrer, seguida d'un concert d'en Carles Belda al nostre local el 19 de febrer que ens féu fer un tomb en acordió pels Països Catalans tocant cançons esdevingudes emblemàtiques per la seva popularitat des de la Santa Espina i els Segadors passant per Rosor, l'Estaca, la Balanguera, de les Illes Balears, la Moixeranga d'Algemesí, del País valencià i un llarg repertori, amb què es ficà el públic a la butxaca.

El 5 de març, tingué lloc el tradicional Dictat de Perpinyà amb la participació d'una vintena dels nostres socis que tractaren de resoldre satisfactòriament les dificultats que els suposà d'enfrontar-se amb un text preparat per l'escriptor i activista cultural nord-català, Joan Tocabens. El 19 de març la conferència « El fons català trobadoresc » ens presentà el context històric i literari dels trobadors. La conferenciant, Anna Mauri, que hem tingut el dolor de perdre al començament d'aquest estiu a causa d'un accident de trànsit, va presentar les cançons dels trobadors catalans o dels manuscrits trobats a Catalunya, que es conserven senceres tant pel que fa a la poesia com a la música. Ho il·lustrà cantant algunes d'aquestes obres de Berenguer de Palol, de Ponç d'Ortafà i del Cançoner de Sant Joan de les Abadesses.

El 2 d'abril assistírem a la conferència « Un diputat català al Congrés de l'Estat espanyol ». Ens visità, per fer-la, en Joan Tardà, diputat d'Esquerra Republicana de Catalunya a Madrid. El conferenciant evocà els aspectes quotidians de la vida d'un diputat català a Madrid, els problemes amb què hi ensopega el catalanisme, va fer una síntesi de l'acció política que ha dut a terme i ens lliurà les seves impressions sobre l'actualitat. El 8 d'abril, celebràrem amb anticipació, a causa de les vacances escolars, la nostra tradicional diada de Sant Jordi. Com sol ser habitual, la participació fou nombrosa i més de cent persones s'aplegaren en una de les sales cedides per l'Ajuntament d'Escalquens. Volem regraduar, un any més, els nostres socis i sòcies de la comissió de festes que no estalviaren esforços perquè la sala fos molt ben decorada i acollidora, el servei eficaç i l'organització general impecable. Els nostres amics, vinguts de Mallorca, Joana Domenge pel grup musical « Tramudança » i Biel Crespi i Martí Torres de l'associació « Arrels de la Vall de Mallorca » amenitzaren la festa amb cants i aires balearics. El 9 i 10 d'abril, el nostre Grup de Danses dels Països Catalans organitzà un curset de danses tradicionals de les Illes Balears i una demostració d'instruments tradicionals a càrrec dels nostres amics mallorquins.

El 24 de maig la literatura catalana féu acte de presència amb la vinguda de l'escriptora de les Illes Balears, Carme Riera, que ens parlà d'una de les seves novel·les, « La meitat de l'ànima », al programa de la prova optativa de català al concurs de « l'agrégation ». El públic que aplegà els nostres socis i els estudiants de la universitat i omplí el Casal seguí la xerrada de la Carme Riera amb un interès que féu palès el silenci que envoltà les seves paraules i les preguntes que se li feren. El 29 de maig, el Casal, a través dels seus socis membres de la comissió adient, participà en el tradicional « Fòrum de les Llengües » de Tolosa, a la plaça del Capitoli, una ocasió immillorable per fer conèixer la nostra llengua i cultura. Durant els darrers deu dies d'aquest mes de maig hi va haver la segona edició del festival « Sem i serem », festival que el Casal va organitzar l'any passat, al qual s'ha associat aquest any i que s'ha integrat en el macro-festival BarnaSants de cançó d'autor.

El 19 de juny vam celebrar el 60è Aplec de la Sardana de Tolosa i aquests dos dies ens va visitar en Miquel Vila i Regard, Delegat de la Generalitat a l'Estat francès (la Delegació té la seva seu a París): la Junta va poder presentar-li les accions dutes a terme pel Casal aquests darrers anys, els problemes amb què s'enfronta en l'actualitat i els seus projectes. El delegat, per la seva banda, ens va explicar l'acció de la Delegació i també la manera com percep l'activitat dels casals i es van evocar les possibilitats de col·laboració a fi que, tots des del nostre àmbit d'actuació, i cercant les necessàries sinergies, poguem contribuir a una major irradiació de la llengua i cultura catalanes. El 25 de juny el Casal participà en el festival « Toulouse, l'espanyole reçoit la Catalogne » amb l'actuació, entre altres, d'en Joan Isaac, Eric Fraj, i la Cobla Mil·lenària. El nostre President va intervenir, després del discurs del batlle de Tolosa, amb un parlament evocador de la presència catalana a Tolosa.

En fi, no podem acabar aquest quadre d'activitats sense esmentar que s'ha hagut d'anar molt en compte i de vegades renunciar a certes accions car la crisi econòmica europea, a la qual, en el cas de Catalunya, s'afegeix el sempiternal dèficit fiscal amb l'Estat, ha tingut i té efectes negatius importants en les subvencions atorgades pel Servei d'Afers Exteriors de la Generalitat als centres catalans de l'exterior. Malgrat els estalvis necessaris, tractarem, però, de prosseguir al millor possible la nostra tasca.

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc

7 rue des Novars - 31300 Toulouse - Telèfon: 05.61.59.61.02 - Fax: 05.62.48.59.71

Web: <http://www.casaltsa.org> - E-mail: casal@c-oc.org

Director: Pere Gamisans - Consell de redacció: Llúcia Saura, Pere Gamisans, Joan Parera. - Logística: Bernat Casas.

Col·laboradors: Pere Arnaus, Dionís Ayats, Carme Badia, Mireia Baeta, Julien Couturier, Montserrat Noé, Jaume Prats.

Assessorament Lingüístic: Maria Gamisans - Realització: Philippe Clergue. - Impressió: Espace Repro Toulouse.

Entrevista a **Núria Gómez Llauger,** filòloga i traductora

“Avui dia parlar i escriure bé no és un valor”

Núria Gómez Llauger va néixer a València el 1979 però des dels onze mesos va viure a la Garriga. Al gener va publicar una traducció de Petrarca: “Elogi de la vida solitària” (Angle Editorial). El 2009 ja va publicar la traducció “La vida feliç”, de Sèneca. És doctora en Filologia Clàssica per la Universitat Autònoma de Barcelona

(UAB) amb una tesi sobre Ramon Llull, sobre el qual continua treballant. Entre altres projectes, ara tradueix “De legibus”, de Ciceró. És professora associada de la UAB i professora de català per a adults al Vallès Oriental. Fa cinc anys que viu a Granollers amb el seu company. També ha viscut, per estudis, a Southampton (Anglaterra) i a París.

Acabes de traduir Petrarca.

Sí, un tractat dels més citats, que no s’havia traduït ni al català ni al castellà, “De vita solitaria”. Petrarca fa un elogi de la vida retirada, solitària, servint-se de l’exemple de figures de la Bíblia i el món antic. És l’oci retirat intel·lectual, en edat madura, després d’una vida més disbauxada com la que ell mateix va viure.

Parla’ns més d’aquest “oci retirat”.

Petrarca parla de l’home de ciutat que vol fer diners, “negotium”, i els problemes que li comporta, l’estar ocupat i voler viure en cases fastuoses... Contraposat a l’“otium” (oci) de l’home que viu en solitud al camp, tranquil, fent vida senzilla, sense necessitar res fora del que és imprescindible, del que li dona la natura.

Els clàssics són més actuals amb crisi?

Sí i no. Hem d’anar amb compte: de vegades en fem una lectura interessada. Però és cert que en context de crisi espiritual i econòmica escauen molt tractats com La vida feliç, de Sèneca, per parlar d’un altre llibre que he traduït. És allò d’evitar els excessos, de mirar més aviat cap endins i no voler-ho tenir tot, de conèixer més per saber què et convé.

Mirar endins, en el teu cas...

Em serveix, tot i que són coses en què sempre he cregut. Sobretot és la idea d’ajustar-se. No de conformar-se, que té connotacions cristianes que en Sèneca no hi són, tot i que el volguessin fer passar pel sedàs del cristianisme. Es tracta de trobar els límits on et sents còmode i et reconeixes, i no ser esclau d’anhels innecessaris i superflus que no duen enlloc.

T’has doctorat amb Ramon Llull.

La tesi és l’edició crítica, l’estudi i la traducció d’una obra de les vora de 260 que va escriure. És un tractat en llatí. Com se sap, Llull basteix l’Art, un sistema d’especulació filosòfica i teològica amb què explica tota la realitat, divina i humana. El tractat en qüestió és una part de l’Art.

El podem entendre?

Sí. Explica la concepció trinitària de l’univers a partir de tres conceptes: la potència (la possibilitat de les coses), l’objecte (la realització material d’aquesta possibilitat) i l’acte (la unió entre tots dos). I ho lliga amb un sistema lingüístic. Per exemple, “amabile” (allò que pot ser estimat), “amatus” (allò que ja és estimat) i “amare” (l’infinitiu, l’acte).

El teu món és la traducció?

El meu director de tesi sempre diu que sóc filòloga, no traductora. Però m’agrada tot! Traduint em deixo anar més, desenvolupo la vessant literària. Ja que no em puc dedicar a la creació, almenys treballo amb el llenguatge, i m’hi esplaio! Ara bé, la part filològica, científica, és la meua activitat principal: encara m’he de formar molt i l’estudi és important en el meu camí a la universitat.

El llatí i el grec van de baixa.

Em sap greu. És un món que m’apassiona, tot i que el món present també m’interessa, i crec que encara ens pot aportar molt. Deixar de banda aquestes llengües clàssiques també comporta, em sembla, descuidar la nostra, i això em preocupa més i tot. L’ús que fem de la llengua reflecteix la capacitat de construir pensament crític. Però avui, parlar i escriure bé no és un valor. No es relaciona tenir cura amb el llenguatge amb prestigi professional i fins i tot personal.

Carme Badia (text i foto)

Dos records d'infantesa i un somni

Us diré primer que a causa de l'exili vaig conèixer els meus avis als 7 anys . Ells vivien en un poble a prop del Vendrell. Els pares i jo estàvem a Tolosa com molts refugiats. Recordo que un dia d'estiu la meva mare em va acompanyar en tren fins a la frontera. Com va ser aquesta primera trobada, no ho puc dir. Segur que hi va haver molts petons i riures, preguntes també. Ja no sé si vam prendre l'autobús o el tren per fer els centenars de quilòmetres que ens separaven del poble . Sols em veig a l'arribada, entre la meua iaia i el meu iaio, dins una tartana tirada per unes mules que lluïen uns guarniments de colors amb cascavells. Em semblava que era com una princesa en un conte de fades. Mai no havia vist unes mules tan boniques. A la ciutat, no n'hi havia !

A mig poble vam baixar i els avis em van ensenyar la casa. El iaio gran i prim, més aviat calb, anava vestit amb uns pantalons de vellut negre i un jersei de punt. Tot seguit m'acompanyà als baixos on tenia la seva botiga de sabater enllumenada pel sol d'estiu. Es va posar unes ulleres de muntura negra com un filferro per ensenyar-me com havia arreglat unes sabates de xarol blanc per a mi. Les seves mans llargues i fines seguien les costures que es recargolaven per fer una flor, que em va encantar. Impacient, la iaia m'esperava per ensenyar-me la cuina i el rebost . Era una dona molt petita que no arribava ni a l'espatlla del seu marit. Grassoneta, tenia tota la carn que faltava al seu home. Ell era de cara arrugada amb una boca gran i amarga, unes dents blanquíssimes i parlava en veu baixa . Ella somreia molt, parlava com una cotorra, i li brillaven els ulls quan em mirava . Jo quedava sorpresa en veure aquesta senyora , de cabells grisencs arissats per una permanent recent i una pell de porcellana com la nina que m'acabava de donar. Aquesta nina, encara la tinc : va vestida de nena i té setanta anys!

Amb la nina i la meua maleta vam pujar al pis principal i allà la iaia em va ensenyar el seu coixí de fer puntes. Es va asseure en una cadireta i se'l va posar sobre els genolls. Es va treure unes ulleres de la butxaca i se les va posar. La muntura era molt clara i els ulls encara més negres i grans. Les seves mans curtes i rodones feien ballar un munt de boixets que repicaven alegrement. Em va explicar que m'estava fent un mocador per a la Festa Major. També n'havia fet un per a la mare perquè a França, de puntes, res ! Aleshores em vaig fixar en la seva boca petitona però carnuda i sense pintar : la mare sempre es servia d'un mocador per treure's el pintallavis i vaig pensar que seria llàstima ...però m'ho vaig callar.

Encara van passar set anys abans de tornar a veure'ls a la frontera. S'havien envellit, ell més que ella. El iaio ara caminava a poc a poc, l'esquena encorbada , els ulls i la boca molt sovint tristos. Patia d'un mal que se l'emportà uns anys després. La iaia aguantava, fent com si els anys no haguessin passat malgrat el cabell blanc curt i llis i un bastó per a caminar ben dreta. Ja no era tan riallera i tot sovint la seva mirada es carregava d'una gran malenconia. Catorze anys d'absència dels fills i el triomf quotidià dels qui guanyaren havien acabat amb les seves esperances ...

Fa poc vaig fer un somni. Em veia caminant molt acalorada sota les voltes de la Plaça Major del poble anomenat pel seu « vi i puntes de coixí ». De cop em vaig trobar davant d'una botiga que no havia vist mai , pintada de blau, un blau que es veu encara a les portes i finestres d'unes cases velles i adormides. Un rètol indicava « El racó de la Iaia »...de la Iaia ?

Mirava embadalida l'aparador amb cortinetes de ganxet blanc

que feien joc amb les de la porta d'entrada. Ben obertes, em deixaven veure, rere el vidre, posadets amb gràcia sobre la prestatgeria de l'aparador, uns mocadors blancs amb puntetes com els que feia la meua iaia. També hi havia uns collets emmidonats i uns tapets amb motius florals de puntes incrustades. En el centre tocant un ventall mig obert, tot de puntes, un ram de roses vermelles il.luminava tot el conjunt.

Vaig entrar dins la botiga buida i em vaig parar davant un gran tauler de fusta llisa i lluent on es trobaven unes tisores i unes quantes puntes per a escollir. On era la dependenta que les havia deixades aquí ? Mirava i remirava, ningú...Aleshores em vaig fixar en les parets adornades amb fotos emmarcades. Allí hi havia puntaires treballant amb els seus boixets i coixins .Totes anaven vestides com a principis del segle vint. Potser una d'elles era la meua àvia ? Però, com saber-ho ? No podia desprendre els ulls de les cares com si de tant mirar-les em parlaria el cor, un cor que s'encongia veient sobre un prestatge una nina de porcellana de tipus anglès idèntica a la meua. Ben mirat sí que era la meua, portava el vestit de nena ... Però què hi feia aquí ? Quin misteri més angoixós ! El seu lloc d'estar no era aquesta botiga sinó l'habitació de casa.

M'entrà un gran neguit i em vaig despertar ben suada. Encenguí el llum. Llavors vaig veure com a uns metres del llit, asseguda en el seu seient, em somreia la nina vestida de nena.

- Nena, vine, t'explicaré la festa major de l'Arboç.

Saps ? L'Arboç del Penedès, el poble dels teus avis...Encara que fa anys que no l'he vista, sé que continua més vigent que

mai. L'any passat quan la comissió de festes la preparava, l'alcalde va dir : « ànims a tothom ! que tenim molts arguments per no perdre aquesta oportunitat de gaudir de valent ! ». I és ben cert que entre els records d'uns anys llunyans no s'esborren les imatges d'aquesta festa aparatosa.

Primer penso en les nits, negres i calentes, els carrers plens d'olors de canelons, pollastres i coques que es difonien per les finestres obertes de bat a bat. Passava la gent, mudada, ensumant, bromejant, saludant-se tot anant cap a la Plaça Major, cor viu de tots els actes festius.

De cop les llums de la vila s'apagaven i els estrèpits de la traca t'omplien les orelles fins a deixar-te sord. Tot seguit petaven els coets llançats per uns diables saltadors que jugaven amb el foc : no t'acostis que et cremaràs ! Entre ombres i raigs de llums, escup llamps el Drac Badalot envoltat de capgrossos monstruosos...Té el morro obert roig com la sang, els ullals lluents com plata i fum li surt pels nassos. Quina por, t'ha tocat amb la seva cua recargolada ! Els fa fugir de la Plaça la bastonada dels bastoners dansaires mentre torna la llum. Ara arriben xano-xano el gegant i la geganta. El gegant porta el nom del general que va impedir la crema de l'església durant la guerra del Francès perquè el sant del poble es deia Julià com ell ! La geganta va vestida com una damisel.la del temps de la picor, porta un vel lleuger al cap, collarets de perles, un vestit ample de vellut blau i du a la mà un mocador de puntes. Ja s'han parat al mig de la plaça, es saluden i al primer toc de gralles es posen a ballar. Que simpàtics són, fins i tot sembla que somriuguin marcant el compàs! Apa! Mira com s'engresquen !...a ballar, hi anirem tots, per això han muntat un envelat al Passeig de la Badalota. De fora és com un circ però a dins quin luxe ! Llotges adomassades, cadires envernissades, terra de fusta encerada, llums de tots colors i conjunt de músics a l'estil americà.

Dels dies de festa recordo la Plaça Major calenta com una brasa, plena d'una gentada alegre i cridanera, voltada per balcons, els de l'ajuntament atapeïts de gent important que reben l'homenatge dels castellers. De pares a fills els valents Minyons de l'Arboç carreguen i descarreguen pilars i torres ben sostinguts per la pinya dels seus socis. M'han dit que aquest any la colla s'havia engrandit de joves negres fills de la immigració que se senten catalans...

Encara em veig acalorada seguint la cercavila de la Rambla fins a la Plaça Major. Obren el camí els gegants, corren com

bojos els capgrossos espantant les criatures, es llueixen els bastoners colpejant l'aire al compàs dels grallers . A la plaça toquen les sardanes de mitja tarda començades a ple sol i acabades a l'ombra. Sempre n'hi ha una d'en Pau Sicart , compositor nascut al poble al principi del segle passat. Tothom coneix « la Montserrateta », « la Giralda de l'Arboç » o « la Festa de Sant Julià ». Quan vingui l'hora del vermut a la terrassa del cafè l'Arbocenca hi haurà un concert i després l'actuació de l'Esbart Sant Julià. Quina traça tenen els dansaires per presentar al públic danses de pagesos i pescadors, boleros mallorquins, ballades nupcials, ball de gitanes !...Encara tinc davant dels ulls la seva gràcia , l'esclat del vestuari i l'elegància de l'Hereu Riera :

" Anem, donzelletes, / anem a ballar, / que l'hereu Riera / ens hi farà entrar ! " Tra la ra la...

- Nena, hi voldries anar ? No m'estranya.

La festa deu agradar a molta gent ja que l'han allargada. Ara dura quasi tota una setmana. Els arbocencs tenen un orfeó i una escola de música tradicional que també actua. Competeixen amb els de l'Arboç, castellers de Vilafranca del Penedès , del Vendrell , de Vilanova i la Geltrú, de Valls i d'altres... Els artistes tenen la seva exposició de pintures i no cal parlar de les puntaires que, durant les festes, obren escola i museu a tothom. L'afició s'encomana, els arbocencs brinden any rere any les seves arts per, després de moltes hores de dedicació, compartir-les amb generositat i entusiasme. De fet la Festa Major d'agost és l'orgull i la il.lusió de tot un poble.

- Nena, quan hi hagis anat m'explicaràs coses i xerrant, quina bona estona passarem !

Montserrat Noé

(1r premi de narració

Sant Jordi 2011 del Casal Català)

Perpinyà - Barcelona

« Dis-moi quel masque tu mets, je te dirai quel visage tu as ».

Julio Cortázar

Perpinyà, juliol del 2010.

Em dic Miquel. Tinc seixanta anys i sóc enginyer en una gran empresa d'obres públiques.

Ara estic treballant a l'obra del TGV que relacionarà aviat París amb Barcelona passant per Perpinyà. La meua feina m'ha dut a diversos països del món per hi construir altres vies ferrades, altres túnels, altres ponts. Però estic content perquè la meua última obra em porta rumb als meus orígens, rumb al Rosselló, la meua terra natal.

Acabo de sortir de la clínica Sant Pere. En mirar els resultats de les meves anàlisis el metge no m'ha amagat les seves preocupacions. Cal operar-me ràpidament i posar en pràctica una teràpia pesada que m'obligarà a cessar tota activitat professional durant un moment.

En el pàrquing de la clínica el sol d'aquest inici de juliol m'encega. M'estremeixo. Em dirigeixo cap al meu cotxe. M'hi precipito tal com si fos un capoll protector. L'he volgut confortable. Viatjo molt. Engego. Tot seguit la música d'en Jordi Savall em calma.

He fet cara a molts reptes en la meua feina però, aquesta vegada, és amb el meu cos que hauré de combatre. Estic realitzant a poc a poc que alguna cosa està canviant, que la meua vida bascula.

Deixo el pàrquing i em dirigeixo cap a l'entrada de l'autopista molt propera. Sortir de Perpinyà a les deu del matí al principi de juliol no és cosa fàcil. Ràpidament la circulació esdevé intensa i tan bon punt passo el peatge una llarga serp de vehicles m'empassa.

Esdevinc un anell suplementari d'aquest immens rèptil que rellicsa rumb a Espanya. La circulació és densa però regular.

He de tornar a Barcelona per hi encontrar un equip d'enginyers espanyols i resoldre una qüestió d'estabilitat de la terra. Vaig sovint a Barcelona i doncs prenc regularment aquesta autopista A9. Moltes vegades, quan passo el coll del Portús, veient la silueta de la fortalesa de Bellaguarda, tinc un pensament per a Vauban. Si tornava aquí, segur que estaria molt sorprès, ell que es buscà tanta feina perquè la frontera fos impenetrable. Ara, un pont gegantí travessa el poble fronterer i molt aviat un tren d'alta velocitat passarà sota la muntanya. No

queden més fronteres, senyor Mariscal!

Però no sóc encara a la frontera. Tot d'una, a les ordres d'un camió groc amb projectors que pestanyegen, la interminable cinta de cotxes minora la seva velocitat. L'embús és imminent.

I és la parada.

Observo els cotxes que em rodegen.

A mà esquerra hi ha un Mercedes amb una parella vella. Miren al lluny, cadascú en el seu pensament. Sens dubte que no tenen res més a dir-se des de fa temps.

Davant del Mercedes un vell brec Peugeot carregat de gom a gom. Excepte el xofer, tothom sembla adormit. Alguna família magribí que torna a casa seva. I més endavant un Renault vermell i un altre Peugeot.

Al darrere meu un petit Morris esportiu. Ella telefona amb el seu mòbil. Es mira en el retrovisor. Arregla el seu maquillatge. Torna a telefonar.

Més endarrere, hi ha una autocaravana. En veure aquest vehicle penso en en Toni. Toni, el meu vell company. Hem fet tantes obres junts. Al principi compartíem una caravana en un poble precari d'una zona de barraques i de màquines d'obres. Els hotels confortables van venir molt més tard. I després... hi ha hagut aquesta capa de formigó. Toni! No pensar.

Toni, amic meu. No tardaré a trobar-me amb tu. El mal que m'està rosegant és impiados.

Prestar atenció al que m'envolta.

Davant meu, un monovolum gris, aquests cotxes per a les famílies nombroses. Dos nens sobre el seient enrere juguen. Més enllà distingeixo un cotxe gros, tot terreny i una furgoneta.

En el meu retrovisor endevino, darrere el Mercedes, un Volvo groc. Uns peus descalços surten d'un vidre obert.

La meua fila avança. Deixo el Mercedes, el Peugeot brec i el Renault vermell per trobar-me, al final d'un centenar de metres, al costat d'un petit Citroen. La parella jove que l'ocupa em mira, descobrint el seu nou veí. Em somriu.

Després és el torn de la fila de l'esquerra de moure's i és el Volvo groc que arriba al meu costat. Dos nois hi culegen al so

d'una ràdio de cotxe a tot drap.

És el peatge del Voló que genera aquest embús. Encara uns quants quilòmetres de paciència.

Una nova avançada. Altra vegada em trobo amb el Citroen. Em fan senyals, mímiques per fer-me entendre que és llarg, que fa calor. I se'n va de bell nou.

El Mercedes torna al meu costat, sempre muts. El Volvo intenta captar l'atenció del Morris.

Cent metres més.

Els nens del monovolum es giren i agiten les mans tal com si volien saludar-me. Els torno el seu salut. Riuen i em treuen la llengua.

No tinc cap fill. Mai no m'he casat. He tingut relacions amoroses. Algunes s'han prolongat.

Però mai no he tingut ganes de fundar una llar. Sempre corrent pel món. Tota la meva energia per a la meva feina. I a més, l'exemple de la meva pròpia família.

Una punyalada al ventre. Em torço sobre el meu volant. De pressa, les meves pastilles.

Transpiro malgrat la climatització. Un moment. El dolor es calma. Fa temps que visc amb ell.

Però les crisis sovintegen, cada vegada més doloroses.

Un cop de clàxon del Morris que s'impacienta em fa tornar a la realitat. Torno a tenir davant meu els mocosos sempre riallers darrere el seu vidre.

Es veu la barrera del peatge. Encara uns quants salts i estarem, potser, alliberats.

Al costat d'una de les garites del peatge hi ha una silueta blanca i blava. Decideixo dedicar-li tota la meva atenció. Mentre ens aproximem, la silueta es precisa. És una dona jove amb cabells roigs. Té una motxilla posada als seus peus. Em sembla que està fent autoestop.

A la seva camiseta blanca, hi és imprès el retrat de Che Guevara. No puc encara distingir bé la seva cara. De sobte em poso a calcular les possibilitats que tinc perquè sigui jo qui li proposi de portar-la.

La furgoneta? Cap lloc. El quatre per quatre amb els vidres fumats? No deu convenir-li prendre autoestopistes. El monovolum? El vell brec Peugeot? El Mercedes? La parella jove? Poques possibilitats. Sols el Volvo groc pot ser un concurrent seriós. A més, ell també ha localitzat la xavala.

Arribem junts al peatge. A la seva ma té un cartó on hi ha escrit: Barcelona. Ara és a la meva alçada. Abaixo el vidre. A mà esquerra el Volvo toca el clàxon, xiula per cridar-li l'atenció.

Els mira fent una rialla i, sempre somrient, s'inclina i em diu: « Bon dia, podeu portar-me si us plau? »

És bonica a tirar-te d'esquena.

Un instant de silenci.

_ « Sí! Segur.

_ Tinc una motxilla... »

Tot seguit baixo del cotxe i obro el maleter perquè hi posi el seu equipatge.

El del Morris em mira amb uns ulls furiosos. Tal com un noi bromista li trec la llengua i obro la porta a la meva passatgera. Torno a engegar sota els cops de clàxon rabiosos del Volvo i del Morris.

Després del peatge el respir dura poc. Molt ràpidament l'embús torna a formar-se. Però, aquesta vegada, no és l'exterior

del meu cotxe que miro...

L'observo de reüll.

Em diu: - « Gràcies. »

Sempre mirant-la li contesto: - « Vaig a Barcelona. » No sé com entaular la conversa.

- « De costum no prenc mai autoestopistes... »

Per Déu, comença bé ! Em sento més còmode en una reunió amb els meus col·laboradors o amb una colla d'obrers que amb les dones.

Em somriu.

S'assembla a un gat amb la seva cara punxeguda i els seus ulls verds. No deu tenir més de trenta anys.

- « No avança molt de pressa.

- ...

- És així des de...»

- ...

No sóc home de moltes paraules. M'intimida. M'empatollo.

Aleshores li conto totes les meves petites aventures amb els meus companys d'infortuni d'abans del peatge: el Mercedes i el Morris, el Volvo i els altres. Sembla divertir-la.

- « Oi! Mireu aquest que s'està furgant...

- I aquests dos que es barallen...

- I aquest altre que no acaba de menjar... »

Esclafem una rialla.

- « M'agrada observar la gent al meu entorn, imaginar la seva vida, la seva feina. Mireu, aquest home en el cotxe negre, l'imagino... uixer. I aquest, calb... carnisser.

- I de mi, què imagineu? Em demana tot d'una.

- Penso que feu...d' infermera.

- Perdut ! »

Barcelona, novembre del 2009.

Tot i que ets aquí, tenint-me la mà, eixugant-me suaument la cara, parlant-me tot baixet en aquesta habitació d'hospital.

Tinc catorze o quinze anys. Han d'operar-me. Durant tota la nit i encara aquest matí em queixo a tu, mare, de mal de ventre.

- « Passarà, calma-te. Has menjat una cosa que t'ha posat malalt... » Va ser quan el metge va arribar i va dir que era una crisi d'apendicitis que vas començar a posar-te nerviosa.

- Afanya-te! Ordenes al pare. Vés a buscar el cotxe. Cal marxar tot seguit! Cuita! »

En arribar a la clínica comences a queixar-te a la recepció que tot això no va prou de pressa, que el teu xiquet està sofrint.

Després és l'habitació que no és prou ventilada, que serà massa sorollosa perquè dona al carrer...

Et queixes a la infermera, que no hi pot fer res.

T'ofusques quan et demana que surtis.

Mare, em fas vergonya!

Per fi te'n vas però hauries volgut tant quedar-te al meu costat.

Quan la infermera de nit arriba, sento que dius al papà: - « No trobes que és ben jove? »

Ella també, segur que t'ha sentit.

Entres a la meua habitació i em somrius. Potser em fas una rialleta perquè sents la meua torbació. Tot seguit et trobo molt bonica.

És veritat que sembles molt jove, més jove que la infermera de la tarda.

- « Tens mal? »

- « Tent fred? »

Em presentes el termòmetre: - « Saps com cal fer? » Em mires sempre somrient. En què penses? Et burles de mi, del nen de la seva mare o de la meua emoció davant de la teua qüestió? Em poso vermell. No puc impedir posar-me vermell fins a les orelles quan hom pregunta una mica íntimament.

Deus trobar-me ridícul. Sóc ridícul.

Sobre la teua bata hi ha escrit : Isabel.

Isabel, Isabelita, no em deixis!

Per què la llum és tan viva? Per què fa tanta fred? Deixa les teves mans sobre el meu cos. Em calmen i em calfen. Digues-li a aquest doctor que s'assembla al Che que deixi de triturar-me el ventre. Em fa mal aquest torracollons.

- « Però per què has anat allà en aquest estat? »

- Renoi mare! Has tornat a venir?

- Què pot tenir de tan atractiu aquesta illa grega perquè hi passis tant de temps? »

Vaig descobrir molt casualment l'illa d'Erimos. L'empresa treballava en un projecte de túnel sota el Bòsfor. Agafava molt sovint l'avió cap a Turquia. Durant un vol, a través de la finestreta, vaig veure una illa minúscula tota enserrellada d'escuma i que tenia la forma d'una fulla de tell surant sobre la mar. Va despertar la meua curiositat. Com que agafava un vol regular vaig poder veure-la de nou moltes vegades. Un pilot amic meu va dir-me que era una illa fora de les rutes turístiques. Sols hi havia un petit port de pesca i un temple dedicat a Apol·lo al cim del mont. Era abastada cada quinze dies per un petit vaixell de cabotatge.

Durant les meves primeres vacances vaig anar a la seva descoberta i vaig trobar, jo el salvatge, el paradís.

Isabel, a tu també t'han agradat el petit port tot blanc, les cases amb ventallons blaus, la gent tan senzilla, la mar tan clara...

Però la bèstia va tornar a venir.

- « Aquesta dona et fa fer qualsevol cosa! »

- Calla-te mare!

- Podries ser el seu pare.

- Isabel, no l'escoltis.

- Hauries pogut casar-te, fundar una llar. La Joana ho esperava tant. La Joana, la Joaneta que tenia ulls sols per a tu. Però tu pensaves únicament en la teua feina, a rodar món, tal com si ens defugies. I ara... Sempre ficat a Barcelona. Si el teu pare sap això, quina vergonya...

- Calla-te mare! En Carles és mort. »

En Carles era el meu padrastre, però m'havia educat tal com si fos el seu fill. L'estimava molt.

Va morir en un accident de cotxe quan jo treballava en una obra a Argentina. Mare, em vas comunicar la seva mort uns quants dies abans que tornés a França, tres setmanes després de l'accident.

- «Era per no molestar-te. Sé que tens molta feina. » ploriquejaves al telèfon.

I quan vaig arribar a Perpinyà les veïnes van alabar-te.

- « Oi! Miquel, la teua mare! Tota sola... Quin coratge! » Hipòcrites elles, hipòcrita tu.

Isabel, què fem en aquesta plaça de braus? Mai no t'han agradat les curses de brau. Sempre dius que els toreros són titelles ridículs. Per què estàs sola a les grades? Em mires. Els teus ulls són plens de llàgrimes. Em somrius. Però jo... què faig al mig de l'arena sota la llum engegadora d'aquest sol fred? Allà una cosa borrosa es mou, una massa negra corre cap a mi.

- « Isabel! Isabelita! Tinc por! »

Banyes punxegudes em llauren les entranyes i em tiren cap al no-res.

En el passadís blanc de l'hospital una dona jove està asseguda mirant una porta tal com si intentava veure més enllà. Tot d'una la porta s'obre deixant passar una dona vella, dreta i orgullosa. Es miren un instant i l'anciana diu secament: « És mort! » i s'allunya.

La Isabel s'aixeca. Té la impressió que està flotant en una boira cotonosa. S'apropa a l'habitació on ja dues infermeres comencen de desconnectar tubs i perfusions. En veure-la una d'elles li somriu gentilment, s'apropa i la rebutja dolçament.

- « M'ha donat això per a vostè. »

La Isabel surt de l'hospital. És solament en el taxi que la porta cap a l'estació que pren consciència del que li ha donat la infermera : és un llibre. És el llibre que havia ofert a en Miquel: « Tots els focs el foc » de Julio Cortázar. A la pàgina de respecte ella havia escrit: « Miquel, amor meu, aquestes pàgines s'assemblen, de vegades, a la teua vida. Literatura i vida es barregen. On és la vida? On és la literatura? » I ell havia contestat:

« Gràcies per aquests moments de felicitat. No m'oblidis. No tot seguit. T'estimo. »

Dionís Ayats

(2n premi de narració

Sant Jordi 2011 del Casal Català)

Empremtes catalanes a Tolosa de Llenguadoc

El veïnatge geogràfic entre Tolosa de Llenguadoc i la seva àrea d'influència i els Països Catalans ha donat lloc, al fil dels segles, a múltiples relacions de signe divers que han deixat i deixen en aquesta « Terra mundina » nombroses traces catalanes. N'esmentarem algunes. De fet s'anomenava « Terra mundina » els territoris dominats pels comtes de Tolosa, molts dels quals es deien « Ramon », i doncs les seves possessions eren « les terres dels Ramons », la « Terra mundina » en occità, contracció de « terra ramundina ».

A l'Edat Mitjana els interessos dels comtes de Barcelona i els dels comtes de Tolosa convergeixen o divergeixen segons les èpoques : els vincles matrimonials són freqüents, cosa que no sempre implica convergències polítiques ; aquests mateixos lligams són, de vegades, resultat d'episodis no mancats de picantor. Així, al segle XI, el comte barceloní Ramon Berenguer I, a qui la seva àvia, la comtessa Ermessenda, havia imposat un casament amb Blanca de Narbona, aprofità una estada a Tolosa per enamorar-se d'Almodis de la Marca, esposa del comte de Tolosa, Ponç III, i se l'endú a Barcelona. La tolosana Almodis, que ja era mare del futur comte

de Tolosa, Guilhem IV, fou, d'aquesta feta, també mare dels dos futurs comtes de Barcelona : Ramon Berenguer II i Berenguer Ramon II. La presència, cada cop més forta, dels comtes de Barcelona, esdevinguts reis d'Aragó, a Llenguadoc i a Provença, de la qual esdevindran comtes, serà vista amb recel a Tolosa però la invasió francesa, disfressada de croada, al començ del segle XIII, estrenyerà els vincles entre Pere I, comte-rei de Catalunya-Aragó, i Ramon VI, comte de Tolosa, lligats com alguns dels seus predecessors per relacions familiars ja que eren cunyats, la germana de Pere I havent-se casat amb Ramon VI.

Però la desfeta occitano-catalana de Muret, a uns pocs quilòmetres de Tolosa, en 1213 davant els croats francesos, es traduí, en els anys següents, pel desmantellament dels embrions d'Estats occitans i el capgirament de la política catalana cap al sud i la mar mediterrània com ho testimonien les conquestes de Mallorca en 1229 i de València en 1238. Avui, a Muret, dues esteles, als afores de la ciutat, situades en un lloc tan inhòspit com pot ésser-ho una rotonda envoltada de carreteres, assenyalen, diuen, el lloc on Pere I trobà la mort en el decurs de la batalla. D'altra banda, un institut de Muret du també el nom de « Pierre d'Aragon », a tall d'homenatge a qui perdé la vida defenent la vila.

Si bé la desaparició política occitana posà fi a les relacions en aquest àmbit, els intercanvis i la presència catalana a Tolosa no cessaren. Poetes catalans participaven en els jocs florals de Tolosa i l'escriptor Francesc Eiximenis (1327[Girona]-1409 [Perpinyà]) obtingué a la Universitat tolosana en 1374 el grau de mestre en teologia. A part de la seva activitat d'assessor dels diferents governs de la confederació catalanoaragonesa, escrigué « Lo Crestià », una obra de caràcter enciclopèdic i reflexionà sobre la funció i la forma de les ciutats, proposant-ne un model basat en l'experiència de les bastides occitanes. El seu contemporani Vicent Ferrer (1350 [València]- 1419 [Vannes]), els sermons del qual ens han pervingut, estudià a les universitats de

Tolosa i de Lleida, i més tard, quan ja era un predicador conegut arreu d'Europa, tornà a la capital llenguadociana on predicà en català com solia fer-ho allà on es parlava una llengua neollatina. Aquesta proximitat entre occità i català es mantingué força temps i encara era observada al segle XVIII, en tot cas per unes orelles angleses, les de Arthur Young (1741[Londres]-1820), secretari al Ministeri d'Agricultura britànic. En el seu viatge a Catalunya en 1787, referint-se als camps de blat de moro que li surten al pas, diu : « [hi ha] molt blat de moro del bo, del que a Catalunya en diuen « meliac » [milloc]. El mateix nom vaig trobar més tard a Llenguadoc, on parlen la mateixa llengua que els catalans ».Més a prop ja dels nostres temps i en l'àmbit

musical, no podem deixar d'esmentar l'amistat que uní el músic occità Deodat de Severac, nadiu de Sant Fèlix de Lauragués, a alguns quilòmetres de Tolosa amb el pianista català de renom internacional Ricard Vinyes, fins al punt que fa uns anys, en visitar la casa pairal de Deodat de Severac, ens ensenyaren la cambra d'en Ricard, que és on s'estatjava el músic català quan venia a veure el seu amic.

No oblidem algunes personalitats catalanes que van ser homenatjades per la universitat de Tolosa,

Pompeu Fabra , doctor honoris causa en 1945, el lingüista Antoni Badia i Margarit, el poeta Salvador Espriu i el President de la Generalitat Josep Tarradellas en 1979, i també, en dates més recents, el president Jordi Pujol. Després de la segona guerra mundial el poeta nord-català d'Illa de Tet, Josep Sebastià Pons, catedràtic de la universitat de Tolosa, hi va crear l'ensenyament del català, que encara perdura. En 1939, després de la desfeta republicana a l'Estat espanyol, entre els nombrosos refugiats catalans hi trobem, la majoria només per un període molt breu, moltes personalitats de la cultura catalana, el pas de les quals per Tolosa, és ressenyat en documents i alguns estudis que s'han fet : esmentem, a tall d'exemple, el metge August Pi Sunyer i l'escriptora Mercè Rodoreda. Entre els polítics citem la dirigent anarquista Frederica Montseny que hi va viure i hi és enterrada. En aquest difícil període, Tolosa veié aparèixer l'hospital Varsòvia en 1944, que, militar en els seus orígens, esdevingué civil i atengué tots el refugiats ; la direcció en fou ibèrica fins al 1950 i els metges catalans, molts de l'escola de Barcelona, hi tingueren un paper preponderant : Francesc Bosch Fajarnés, Josep Bonifaci, Josep Torrubia, Pere Grau, entre altres, foren protagonistes de la història d'aquest centre mèdic que pogué sobreviure i desenvolupar-se mercès a la determinant ajuda humanitària oferta per institucions o entitats benèfiques estrangeres i la major part del personal del qual provenia de Catalunya.

Al món del comerç tolosà també s'hi ha fet notar la presència de les terres de parla catalana. Qui no s'ha fixat en les dues botigues « Busquets » del centre ciutat, on s'hi poden trobar vins d'excel·lent qualitat i tota mena de llepolies ? Doncs el patró és el d'una família d'origen mallorquí. Recordem també, pel que fa a les relacions amb els Països Catalans, la presència del País Valencià, a través de l'agermanament entre Tolosa i Elx. D'altra banda, els caps de setmana i en particular els llargs amb un pont pel mig, la llengua catalana es deixa sentir pels carrers tolosans ; els botiguers ho deuen saber perquè durant

un d'aquests llargs caps de setmana, no fa gaire, vam poder veure, escrit en diverses llengües, entre les quals el català, el cartell « Rebaixes » en algun aparador.

La toponímia urbana tolosana té també les seves petjades catalanes : sense voler ser exhaustius, esmentarem el « Rond-point de Catalogne » (la rotonda de Catalunya), inaugurada fa uns anys pel president Jordi Pujol ; el « Pont des Catalans » (el pont dels catalans) : aquest pont, sobre la Garona, fou inaugurat en 1907, any en què el consistori tolosà rebé l'ajuntament de Barcelona i en honor de la vila comtal batejà el nou pont amb aquest nom. També hi trobem el carrer « Pierre d'Aragon » en homenatge a Pere I el Catòlic de Catalunya-Aragó, « Les allées de Barcelone » (el passeig de Barcelona) i un carrer dedicat a en Pau Casals. En aquest darrer cas, però, tot català que es respecti lamentarà que el nom del mestre, que tan sonorament va proclamar la seva nacionalitat catalana des de la tribuna de les Nacions Unides sigui traduït al castellà.

Altrament, des de fa 67 anys, ja que fou creat en 1944, el Casal Català manté una presència viva i continuada de la nostra nació a Tolosa a través de les seves diverses activitats : classes de català, Aplec de la Sardana, conferències d'escriptors i especialistes de diverses matèries, concerts, publicació de butlletins...

Avui tres elements apareixen com a emblemàtics de les relacions entre Tolosa i Barcelona i de la presència catalana a la capital històrica

de Llenguadoc : a nivell institucional, l'existència des de fa un bon grapat d'anys de la « Xarxa C6 » que és l'agrupació de sis ciutats (Tolosa, Montpeller, Barcelona, Ciutat de Mallorca, València i Saragossa) per tal de compartir alhora les seves semblances i peculiaritats i així ajudar-se a resoldre les respectives problemàtiques i constituir un grup de pressió per fer avançar davant de les institucions europees els seus interessos comuns; a nivell universitari els nombrosos intercanvis entre els centres d'ensenyament i recerca com, per exemple, entre l'ISAE (Institut Superior de l'Aeronàutica i de l'Espai) tolosà i la barcelonina Universitat Politècnica de Catalunya ; a nivell econòmic amb la novella presència del Port de Barcelona a « Eurocentre », que és la gran plataforma logística de Tolosa.

En els anys seixanta del segle passat, el cantant tolosà, Claude Nougaro, en una cançó « Ô Toulouse » en què homenatjava la seva ciutat nadiua, es demanava en el text de la cançó, referint-se a la presència ibèrica a Tolosa, si el brau espanyol no hi ensenyava una mica la seva banya, nosaltres li respondrem, fent ús, com ell, de la metàfora animalística, que el que és segur, en tot cas, és que fa molt de temps que el ruc català hi ensenya la punta de la seva llarga orella.

Pere Arnaus

Mestresses de casa assalariades?

En primer lloc, s'ha de definir què són les mestresses de casa. Segons el diccionari de l'Enciclopèdia catalana, una mestressa de casa és una «Dona que té per funció governar la seva llar». Aquesta definició molt ampla no detalla totes les activitats que pot incloure el «governament» de la llar. En podem destacar les principals: fer la compra, cuinar, netejar la casa, ocupar-se de la roba, cuidar els nens, etc. Tampoc no té en compte que cada vegada són més nombrosos els homes que se n'encarreguen.

En segon lloc, per saber si s'ha de pagar, s'ha de saber si aquesta feina té una importància econòmica real. S'han fet estudis, i els experts intenten xifrar aquesta feina, tot i que és bastant complicat avaluar-la. Però es tractaria de milions d'euros cada any, en un país com Espanya. Si aquesta feina crea riquesa, lògicament, s'hauria de donar un salari a les persones que la fan.

Tanmateix, qui ha de pagar les mestresses de casa? Hauria de ser el beneficiari de la

feina. Però, qui es beneficia de la feina feta per les mestresses de casa? L'Estat? La família? I on trobar els diners per remunerar aquesta feina? Si és l'Estat, no té els recursos suficients per a pagar tal quantitat de diners, encara menys ara que Espanya està travessant una crisi molt profunda.

Per tant, crec que serà complicat arribar a pagar la feina feta per les mestresses de casa. Tanmateix, la societat està evolucionant, i

cada vegada hi ha més dones que treballen. Com a conseqüència, les famílies on els dos pares treballen paguen uns empleats per fer la feina de casa. Aquesta és una manera de reconèixer indirectament que la feina de casa té un valor econòmic que s'ha de pagar com qualsevol feina.

Per concloure, al meu parer, no es podran pagar les mestresses de casa, senzillament perquè ja no existiran. Les dones d'avui ja no passen tant temps fent la feina de casa com fa cinquanta anys, per exemple. El progrés tecnològic ens permet fer més coses amb menys temps. Aquesta evolució continuarà, i cada vegada més externalitzarem la feina de casa: pagarem persones o empreses per portar-nos la compra que haurem fet en línia, per netejar el nostre pis, cuidar els nostres nens, etc. La feina de casa sempre existirà, però les mestresses de casa desapareixeran.

Julien Couturier

El Dictat de Català de Perpinyà

Un any mes el Casal va participar en el Dictat de Català organitzat per l'Ajuntament de Perpinyà. Una vintena dels nostres socis van fer el dictat alhora que es feia a Perpinyà, al Palau de Congressos. Aquest dictat és un acte cultural més entre els que promou el consistori nord-català a favor de la llengua catalana i que sempre coincideix amb la data d'aparició (1700) del decret amb què la monarquia francesa posava fi a l'oficialitat del català a Catalunya-nord per substituir-lo pel francès. Aquest any, hi havia canvi d'autor: la responsabilitat de l'exercici recaigué en el conegut escriptor i activista nord-català Joan Tocabens, que preparà un text en què, com podeu llegir a continuació, el lèxic popular de la botànica, entre altres interessos, té un paper rellevant.

Aquell vint-i-tres de maig de mil dos-cents vuitanta-set, Sant Cristau va senyalar amb una foguera l'aparició d'una tropa enemiga a la plana de l'Alt Empordà. Era una alarma que no va escapar als guaites quitllats al cim de la torre mestra del Palau dels reis de Mallorca, però van esperar una estona els ulls fitats en la carena de l'Albera on s'acabava d'apagar la flama. De fet, uns minuts després, un foc més petitet aparegué en l'obscuritat violàcia de la nit que s'apoderava progressivament del terme. Encara uns minuts, però res. Només començaven d'encendre's els primers estels mentre la lluna plena treia el seu cap de plata de la mar. LLavors Mallorca va repetir el senyal vers Òpol i el Far.

Un guaita davallà l'escala de cargol per informar-ne el capità de guàrdies que, a corre-cuita, es presentà a l'entrada del saló reial on el monarca estava conversant amb alguns cortesans eclesiàstics i laics.

-Passeu, passeu, capità! -fèu el rei amb aquella bonhomia que li atreia l'adhesió dels seus súbdits, que fossin de Perpinyà, Montpeller o Mallorca. Després d'uns segons de vacil·lació el militar penetrà en l'estança:

-Senyor, la talaia de Sant Cristau ens acaba

d'assabentar de l'entrada d'una host enemiga a l'Alt Empordà.

-Quants focs s'han encès, capità?

-Només un després del primer senyal. Res a la Massana o a Madaloc. Hem transmès l'alerta als faraons del nord.

Després d'una breva mirada al seu entorn, en Jaume encetà una espècie de monòleg en veu baixa:

-Sols un foc...Seran cent llances... Cinc-cents homes...Tot i que el vescomte de Rocabertí addicte al meu nebot Alfons senyoregi els alturons de la Jonquera, no penso que amb tan reduïda tropa el rei d'Aragó creui la frontera...Que s'arrisqui fins a Bellaguarda on encara vigilen els nostres soldats i àdhuc algunes companyies del rei de França.

Aleshores, adreçant-se a la seva mainada, afegí amb veu més forta:

- Senyors, demà a trenc d'alba hem de marxar a regna solta cap al coll de Panissars!

Calia fer-ne via. Un esquadró de cavallers

protegits per elms i ausbergs, armats d'espases i de llances, havia atravesat la plana com una tramuntana, franquejat els primers pujols entre coscolledes, sanguinyols i estepes borerres, i ara s'entaforava en el congost del riu Roma dominat a l'est i a l'oest per les fortificacions de les Cluses construïdes pels romans. El rei féu un gest per parar els seus acompanyants. Mirava amb recel els penya-segats que s'aixecaven a banda i banda de la via. Pareds d'esquist i de gneis vinçades de quars on l'arç i les plantes enfiladisses, heures i vidrielles garfiüdes maldaven cinglera amunt per atènyer la llum, mentre els espiadimonis voleiaven sobre l'aigua amb reflexos tornassolats. Més enllà, una malesa de suros, alzines, arboços, lladerns, boixos i saücs formava una màquia intricada, idònia per una emboscada. Tot i que la bromera comencés a regalimar pels morros de les muntures, el rei llançà als seus homes:

-Tirem endavant. No ens podem permetre de fer els somiatruites, és massa arriscat. Si tot va bé, allà dalt farem un mos.

Mitja hora després ja havien atès la talaia de Bellaguarda. Es van treure els elms per refrescar les seves façs enrogides per l'esforç. Un soldat eixí de la torre:

-Senyor, els espies acaben d'arribar. Diuen que són tropes del comte de Cardona. Vénen sense cap maquinària de setge. Ni ariets ni garfis, ni trabucs, onagres o mangoneles. No sé el que pretén el comte! A lo millor ja toca retirada vers Figueres.

El dia era radiós. Frígol, ginesta, brucs i despullabelitres embalsamaven l'aire. En la llunyania, el golf de Roses espitllava com un mirall, mentre els penons aragonesos s'anaven fonent en la fondària. El rei Jaume s'assegué sobre una penya:

-Val més que hàgim fet l'anada per la vinguda, minyons! -concluí, alleujat.

Joan Tocabens

La tieta

La casa buida...Només penjolls de cortines a les finestres obertes, sense vidres. Les ungles rosades...La tieta sempre duia les ungles rosades. Jo, avui, també les hi duc. Per solidaritat amb ella ? Potser sí, inconscientment. En Pere em va dir que li agradaven les ungles pintades del color de les flors dels lilàs, morat esvaït. M'ho va dir dessota una exuberància d'arbusts en flors, blancs i morats. I jo em vaig quedar com astorada veient aquell home tan alt i fort i bru, dient-me que li encantava el contrast de blanc i morat. Per això el dia següent em vaig comprar aquest pintaungles, perquè a l'aparador de la perruqueria lluïa com la flor del lilà que ell m'havia regalat. Ara, a la llum del dia i un cop seca, la pintura té color de gelat de maduixa, i a en Pere no li agrada gens, però què hi farem ? les coses són així de vegades. Només li agraden les meves ungles quan me les pinto de blau. Ara, roses, transparents o taronges, no li agraden gens. Diu que les duc massa llargues i que a vegades li faig mal. Per això, com que avui em sento rebel i tinc ganes de dur-li la contrària, me les he pintades de rosa. I això m'ha fet pensar en la tieta.

M'apropo a la finestra derrotada i miro enfora. Els seus geranis es moren de set. Els posaré una mica d'aigua. Els deixo o me'ls enduc ? La tieta els estimava. Només els tenia a ells. A ells i al « Moix », aquell gat

panxarrut i falder, que se m'aclofava al damunt quan m'asseïa al balancí i que va acabar sota les rodes d'un camió, un mal dia.

Camí de la cuina a cercar aigua per als geranis, la imatge de la tieta se'm fa present. Els seus rinxols rossos, (tantes visites a la perruqueria a tapar cabells blancs !), les seves ulleretes de vista cansada, amb la cadeneta d'or, els seus ulls enjogassats. La tieta !

On ara és ella, segur que haurà trobat per fi el que buscà i esperarà amb paciència durant tants anys de solitud ! Quin era el teu amor perdut, tieta ? A qui li vas servir fidelitat tants anys ?

Obro l'aixeta de la cuina, per sort, encara no han tallat l'aigua i he pogut trobar un pot de metall. Torno a la balconada i alimento els geranis. No queda res més a la casa. Els teus fills han fet net de tot. Ja m'ho deies ja : "Filleta, els meus fills són uns voltors, i quan jo mori, s'afanyaran a vendre el pis, ja. A tu, ben poca cosa et puc deixar. Però vull que siguis tu qui tanqui la casa. Quan jo mori, ella també morirà o, més ben dit, clourà una era. I se n'obrirà una altra amb qui hi vingui a viure. Però vull que l'última mirada que acariciï aquestes parets sigui la teva. Potser vindrà algú. I li donaràs els geranis, si no ve, queda-te'ls tu."

Mireia Baeta

Esports

El futbol i l'handbol catalans un cop més campions d'Europa

Les victòries europees del F.C. Barcelona es van repetint ; enguany, en la final disputada a Anglaterra, el club català tornà a vèncer el Manchester

United per 3 a 1 després d'un excel·lent partit amplament dominat, amb un joc molt elaborat, d'una gran intensitat i precisió tècnica, que és la delícia dels aficionats a aquest esport, que els deixebles de l'entrenador Josep Guardiola converteixen en un art. A més el Barça fou també campió de la lliga estatal de futbol i campió d'Europa d'Handbol.

Jaume Prats

Notícies del Casal

Fòrem molts els qui ens aplegàrem a la sala municipal d'Escalquens per celebrar la Diada de Sant Jordi.

Enhorabona a la nostra consòcia Geneviève Perroud que acaba d'accedir al grau d'àvia d'un bonic nadó que té per nom Ava. Benvinguda Ava i felicitats als pares !

El nostre col·laborador i amic Salvador Beltran, ha vist editats diversos dels seus llibres. Des d'aquestes ratlles l'en felicitem.

Estudiants de la Universitat i socis i amics del Casal seguien amb molt d'interès les paraules de la Carme Riera al voltant de la seva novel·la « La meitat de l'ànima ».

En Joan Tardà, diputat d'Esquerra Republicana de Catalunya al Congrés de l'Estat espanyol, vingué a parlar-nos del moment polític.

Condol

Els primers dies de l'estiu ens van dur una molt mala notícia : la nostra consòcia Anna Mauri i Graells i el seu company foren víctimes d'un accident de trànsit i ens deixaren per sempre més. Des de la seva arribada a Tolosa, l'Anna havia vingut al Casal i tots havíem pogut apreciar la seva simpatia, amabilitat i disponibilitat per participar en les nostres activitats ; altrament, la feina que duia a terme a l'Ostal d'Occitània era molt apreciada i la seva presència afavoria les relacions entre ambdues entitats . Des d'aquestes línies volem trametre a la seva família i a la del seu company el nostre sentiment i suport més sincer.

Aquest any 2011 també ens deixaren dos dels nostres socis més antics, en Joan Arbó i l'Enric Bertran. Trametem a les famílies respectives el nostre més sentit condol.

CURSOS DE LENGUA CATALANA

A partir de la primera setmana del mes d'octubre
Els cursos tenen lloc al Casal Català
7 rue des Novars
31300 Tolosa de Llenguadoc

Dilluns	18h30 - 20h00	2 (elemental)
Dimarts	17h00 - 18h30	5 (avançat II)
Dimarts	18h30 - 20h00	5 (avançat II)
Dimecres	17h00 - 18h30	4 (avançat I)
Dimecres	18h30 - 20h00	3 (mitjà)
Dijous	18h30 - 20h00	1 (iniciació)

CURSOS DE SARDANES

Els cursos d'iniciació a la sardana tenen lloc, de l'11 de setembre fins a final de juny:

Tots els diumenges de les 10h30 a les 12h30 al:
Centre Léo-Lagrange
54 rue des Sept Troubadours
31000 Tolosa de Llenguadoc

El primer, tercer i cinquè dimarts de cada mes a les 20h30 a: Tournefeuille

LA VEU DELS PAÏSOS CATALANS

Ràdio Occitània - 98,3 Mhz
60 rue d'Assalit - 31500 Toulouse - 05.61.80.40.40

Emissió diària en català, patrocinada pel Casal Català. Tots els dies de les 16 a les 17 hores. Ràdio Occitània, dins la dinàmica actual, recorda a tots els socis del Casal Català, que tots els dies de la setmana, de les 23 a les 2 hores del vespre, emet el programa d'informació de CATALUNYA RÀDIO, en la seva integritat, mercès al relleu que es fa automàticament per mitjà del satèl·lit.